

Briselē, 2023. gada 27. februārī
(OR. en)

6698/23

Starpiestāžu lieta:
2022/0345(COD)

ENV 160
SAN 96
COMPET 132
CONSOM 52
AGRI 80
CODEC 238

PIEZĪME

Sūtītājs:	Padomes Ģenerālsēkretariāts
Saņēmējs:	Pastāvīgo pārstāvju komiteja / Padome
K-jas dok. Nr.:	14223/22 + ADD 1 - COM(2022) 541 final + Annexes 1 to 8
Temats:	Priekšlikums – Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva par komunālo notekūdeņu attīrīšanu (pārstrādāta redakcija) – politikas debates

Lai Padomes (Vide) nākamajā sanāsmē 2023. gada 16. martā virzītu diskusiju par minēto tiesību akta priekšlikumu, prezidentvalsts ir sagatavojusi informatīvu dokumentu un jautājumus, kas izklāstīti šīs piezīmes pielikumā.

Pastāvīgo pārstāvju komiteja tiek aicināta ņemt vērā informatīvo dokumentu un jautājumus un nosūtīt tos Padomei, gatavojoties iepriekš minētajām politikas debatēm.

Priekšlikums – Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva par komunālo notekūdeņu attīrīšanu (pārstrādāta redakcija)

– Prezidentvalsts sagatavots informatīvs dokuments ar jautājumiem ministriem –

Vispārīga informācija

Eiropas upju, ezeru un jūru kvalitāte ir ļoti svarīga videi un cilvēku veselībai. Tīrs ūdens ir būtisks nosacījums drošam dzīvojamam ūdenim. Tas ir svarīgs arī tādām saimnieciskām darbībām kā rūpnieciskā ražošana, transports, tūrisms un zvejniecība.

Komunālie notekūdeņi ir viens no galvenajiem ūdens piesārņojuma radītājiem Eiropas Savienībā. Komunālo notekūdeņu attīrīšanas direktīvas izvērtējumā tika apzinātas trīs galvenās problēmu grupas, proti, atlikušais piesārņojums no urbānajiem avotiem, nepilnīga saskaņošana ar jaunajiem sabiedrības mērķiem un Eiropas zaļo kursu, kā arī nepietiekams vai nevienmērīgs pārvaldības līmenis. Attiecībā uz piesārņojumu no komunālajiem notekūdeņiem izvērtējumā tika secināts, ka mazākas pilsētas, necentralizēti attīrīšanas kompleksi, novecojuši spēkā esošās direktīvas standarti attiecībā uz barības vielām, kā arī piesārņojums, ko rada spēcīgas lietusgāzes, ir galvenie atlikušie urbānie emisiju avoti. Turklāt jaunas bažas rada arī mikropiesārņotāju noplūdes.

Izvērtējumā tika analizēts arī notekūdeņu nozares potenciāls uzlabot energoefektivitāti, tādējādi dodot ieguldījumu ES klimata un enerģētikas politikā, kā arī nodrošināt labāku dūņu apsaimniekošanu un ūdens atkārtotu izmantošanu, lai uzlabotu saskaņotību ar ES aprites ekonomikas rīcības plānu.

Padomē paveiktais darbs

Komisija 2022. gada 26. oktobrī pieņēma priekšlikumu pārskatītai direktīvai par komunālo notekūdeņu attīrīšanu. Komisija 2022. gada 4. novembrī priekšlikumu un tam pievienoto ietekmes novērtējumu iesniedza Vides jautājumu darba grupai.

Līdz šim ir notikušas piecas Vides jautājumu darba grupas sanāksmes. Janvārī Zviedrijas prezidentūras vadībā sākās priekšlikuma pirmais lasījums, dodot dalībvalstīm iespēju apspriest 1.–21. pantu (izņemot 12. un 19. pantu). Darba grupas sanāksmes deva iespēju veikt dažus precizējumus direktīvā, un dalībvalstis pirmo reizi varēja apmainīties viedokļiem par šiem pantiem. Diskusijas darba grupā ir bijušas pozitīvas un konstruktīvas. Kopumā dalībvalstis šo priekšlikumu vērtē atzinīgi. Tajā pašā laikā šajās sākotnējās diskusijās atklājās vairāki problemātiski jautājumi.

Diskusiju temati

Lai sniegtu norādes darba grupas turpmākajam darbam, prezidentvalsts ierosina Vides padomei 16. marta sanāsmē pievērsties šādiem jautājumiem.

Vispārējais vērienīguma līmenis atlikušā piesārņojuma novēršanai

Lai novērstu komunālo notekūdeņu atlikušo piesārņojumu, Komisija ierosina paplašināt direktīvas darbības jomu, iekļaujot tajā mazākas aglomerācijas ¹. Tām līdz 2030. gadam būs nepieciešamas pilnībā savienotas kanalizācijas sistēmas, tostarp otrējai attīrīšanai, bet ar iespējām piemērot izņēmumus.

Komunālo notekūdeņu attīrīšanas stacijas joprojām ir svarīgs barības vielu novadīšanas ceļš, kas izraisa ūdensobjektu eitrofikāciju Savienībā. Lai vēl vairāk ierobežotu barības vielu izplūdes, priekšlikumā ir noteikti paplašināti pienākumi slāpekļa un fosfora atdalīšanai, izmantojot tā saukto trešējo attīrīšanu. Prasības tiks piemērotas līdz 2040. gadam ar starpposma mērķrādītājiem.

Mikropiesārņotāji, piemēram, zāļu atliekas, ir atzīti par aizvien lielāku problēmu ūdensobjektos. Tāpēc priekšlikumā ir iekļautas jaunas prasības attiecībā uz papildu attīrīšanas posmu, t. i., ceturtējo attīrīšanu, kurā tiks attīrīts plašs piesārņotāju klāsts. Ir ierosināts, ka šīs prasības ir jāizpilda līdz 2040. gadam ar starpposma mērķrādītājiem.

¹ Mazākas aglomerācijas, kuru cilvēkekvivalents (c. e.) ir lielāks par 1000 salīdzinājumā ar pašreizējo 2000 c.e.

Dalībvalstis ir paziņojušas, ka, ņemot vērā laiku, kas vajadzīgs, lai plānotu ieguldījumus infrastruktūrā, būs grūti ievērot ierosinātos termiņus un prasības. Pastāv arī vēlme pēc elastības, lai pielāgotos valsts un vietējiem apstākļiem, tostarp aicinājumi saskaņot grafikus ar plānošanas cikliem citās ar ūdeni saistītās direktīvās. Dažas dalībvalstis ir arī paidušas bažas par to, ka papildu ieguvumi videi, ko panāk ar stingrākiem pienākumiem attiecībā uz trešējo un ceturtējo attīrīšanu, ne vienmēr varētu būt samērīgi ar attīrīšanas izmaksām.

Mikropiesārņotāju attīrīšanas finansēšana

Finansējumu mikropiesārņotāju ceturtējai attīrīšanai tiek ierosināts nodrošināt, ieviešot obligātas "paplašinātas ražotāja atbildības (*EPR*) shēmas" uzņēmumiem, kas laiž ES tirgū zāles un kosmētikas līdzekļus. Lai arī *EPR* shēmas visbūtiskākie principi ir noteikti priekšlikumā, tās praktiskā īstenošana ir atstāta dalībvalstu ziņā valsts līmenī. Priekšlikumā ir arī paredzēts, ka paplašinātai ražotāja atbildībai jāsedz visas izmaksas (t. i., par ceturtējo attīrīšanu, monitoringu un statistikas vākšanu par to, kas tiek laists tirgū).

Lai gan kopumā pastāv pozitīva pieeja attiecībā uz principa "piesārņotājs maksā" īstenošanu, dalībvalstis vēlas saņemt skaidrojumus par to, kā paplašinātas ražotāja atbildības shēma varētu darboties praksē, jo šāda veida instruments komunālo notekūdeņu nozarē ir jauns. Tika pausti dažādi viedokļi par to, vai šī ir vispiemērotākā finansēšanas stratēģija un vai to vislabāk īstenot ES vai valstu līmenī.

Ieguldījums energoneitralitātē

Priekšlikumā ir noteikts energoneitralitātes mērķrādītājs komunālo notekūdeņu nozarē, kas katrā dalībvalstī jāsasniedz līdz 2040. gadam ar starpposma mērķrādītājiem. Galvenais mērķis ir uzlabot energoefektivitāti un ražot atjaunīgo enerģiju, jo īpaši no biogāzes un citiem līdzekļiem. Lai sasniegtu šo mērķi, visiem vidēja un liela izmēra kompleksiem² tiks pakāpeniski noteikti un piemēroti energoauditi. Dalībvalstis arī nodrošinās, ka kopējais atjaunīgās enerģijas ražošanas apjoms gadā no šiem kompleksiem atbilst to kopējam enerģijas patēriņam. Šis mērķrādītājs valsts līmenī būtu jāpiemēro līdz 2040. gadam ar starpposma mērķrādītājiem.

² No 10 000 c.e. un vairāk (saskaņots ar paraugpraksi dažās dalībvalstīs).

Darba grupā notikušajās diskusijās noteikums par energoefektivitāti kopumā tik novērtēts pozitīvi. Pastāv izpratne par ierosināto energoauditu priekšrocībām, lai gan norādītie termiņi rada izaicinājumu dalībvalstīm. Pastāv zināmas bažas par to, ka ierosinātos energoneitralitātes mērķrādītājus varētu būt grūti saskaņot ar jaunajām prasībām attiecībā uz slāpekļa atdalīšanu un ceturto attīrīšanu, jo šādi attīrīšanai ir nepieciešams enerģijas patēriņš. Tāpat pastāv šaubas par to, vai energoneitralitātes panākšana būtu jāattiecina tikai uz komunālo notekūdeņu nozari vai jāīsteno plašākā integrētā ražošanas sistēmā.

Jautājumi ministriem

Lai sniegtu norādes Vides jautājumu darba grupas turpmākajam darbam, ministri tiek aicināti apmainīties viedokļiem par šādiem jautājumiem:

- 1. Kāds, jūsuprāt, būtu atbilstošs vērienīguma līmenis, pamatojoties uz priekšlikumu novērst atlikušos urbānos piesārņojuma avotus?*
- 2. Vai uzskatāt, ka ir lietderīgi Komunālo notekūdeņu attīrīšanas direktīvā iekļaut paplašinātas ražotāja atbildības (EPR) shēmu un energoneitralitātes mērķrādītājus?*